

Reform deyince ne anlıyoruz?

DEVLET işini bir, çene işi, bir kara çalma işi, bir propaganda işi, hattâ yalın mantık, ansiklopedik bilgi işi, sadece iyi niyet işi sanan politikacılar son günlerine kadar halkı aldatacaklar, hem de kendileri aldanacaklardır. Bu gibiler yalnız devlet yönetiminde değil, halkı aldatmak için kullandıkları propaganda tekniğinde dahi aldanan insanlardır.

Müstebit hükümdar II. Abdülhamit bu memleketin kalkınmasını istiyordu. Kalkınması için de müstebit bir hükümdarın elinden gelebilen herşeyi yaptı. Mektep yaptı, hastahane yaptı, yol yaptı. Bu memleketi kalkındıramadı.

İttihat ve Terakki Cemiyeti, II. Abdülhamit'in istibdadını yıktı. Ona zorla meşrutiyeti ilan ettirdi. Memleketi ittihât ve terakki yoluna sokarak kalkındırmak istedi. İttihatçılar o günün şartları içinde ellerinden gelen herşeyi yaptılar. Hattâ bu uğurda canlarını bile verdiler. Türkiye'yi yine de kalkındıramadılar!

Tek partili rejimi attık. Demokrasî rejimini kurduk. Çatışmalar, atışmalar oldu. «Sen» ler, «ben» ler çoğalmaya başladı. Övündük, yerindik. Adsızlar adlandı, üstünlük ünlendi, yurtsuzlar yurtlandı, yepyeni insanlar türedi. Yine de kalkınamadık!

Darülmualimîni öğretmen okulları, öğretmen okullarını köy Enstitüleri, Köy enstitülerini yine öğretmen okulları yaptık. Yine de kalkınamadık!

Bütün bu uğraşmalara, çaba-

lamalara karşı, yine de kalkınamadıkça, bunun bir sebebi olacaktır? Türkiye nasıl kalkınacak? Kalkınmanın yolu nedir? Bunu bilen var mı? Bir soru daha: sebebi kim bulacak? Politikacılar mı, iktisatçılar mı, hukukçular mı, eğitimciler mi? Hiç biri! Bu sebebi bulsa bulsa bilim ve metod sahibi olan sosyologlar bulabilecek. Sosyoloji biliminin bugünkü verilerine göre sosyal kalkınmanın ilk hareket noktası nedir?

Zamanımızın devlet tipleri, modern demokrasilerdir. Bu demokrasileri türlü belgelerle tanıyabilirsiniz. Ekonomik yaşayışlarını ele alalım: Modern demokrasiler, endüstri çağına girmiş olan devletlerdir. Bunların Hukukunu, türesini göz önünde bulunduralım: Modern demokrasiler, insan hürlüğü, insan haklarını türenin temeli yapan devletlerdir. Eğitimi ele alalım: Modern demokrasiler eğitimde laikliği benimsemiş, yüksek öğretimde üniversite çağına ermiş olan devletlerdir.

Bütün bu tanıtışlar, modern

devletin kurumlarından birini ele alan, bu kurumun bir dış karakterine göre olan tanıtışlardır. Bir de modern devleti kendi içi, iç karakterleriyle tanıyabiliriz. Modern devletin en çikintili, en göze çarpıcı karakteri, yaratıcılığıdır. Modern dev-

leti ile yahudi milletidir. İkinci ye örnek de Alman milletini ile Amerikan milletidir.

Şimdi modern dediğimiz bu ileri devletlerde bulduğumuz karakterlerin ilk kaynaklarına kadar varalım. Bu kaynaklar şunlardır:

Yazar:

I. Hakkı Baltacıoğlu

let yalnız yapıcı devlet değil, hem de yaratıcıdır. Tecimde, tarımda, endüstride yaratıcı, bilimde, sanatta, politikada yaratıcı olan devlet.

Şimdi, modern devletten modern millete geçelim. Soralım: modern millet hangisidir? En modern, en ileri millet hangisidir?

1 — Mânevî hayatı en kuvvetli olan millet.

2 — Teknikçe en kuvvetli olan millet.

Birinciye örnek, İngiliz mil-

letimiz konular hep üçüncü takım hükümleridir.

Gelenek (tradition) ile kültür birbirine karıştırmamalıdır. Gelenek, kültürün sosyal tipten sosyal tipe değişmeyen, kalıcı kısmıdır: Mit, mimik, melodi, motif gibi. Kültür, gelenek (routine) ise, sosyal tipten sosyal tipe değişen, geçici değerlerdir. Terimler böyle doğru olarak anlaşılınca, muhafaza kârlığı yani durgunculuğu gelenekçilikten ayırmak doğru olur. Çünkü gelenekçilik, durgunculuk demek olmayıp, milliyetçiliğin yapıcı ögesi, milliyetin kendisidir. Gelenek, bitkilerdeki gövde şekli, hayvanlardaki belkemiği ve insanlardaki ırk gibidir. Gelenekler canlı varlığın kendisinden hiç ayrılmazlar. Gelenekün kötüsü olmaz. O hep iyidir. «Kötü gelenekler» sözü, gelenekün ne olduğunu bilmiyenler tarafından kullanılan bir sözdür. Bu anlayışla İngiliz, yahudi, Türk milletleri muhafaza kâr değil, gelenekseldirler. Onun için milliyet birliği yalnız kültür birliği değil, kültürde ge-

lenek birliktir. Dinleri yarı, gelenekleri bir olan gagavuzlar ile karaimler nasıl Türk iseler, dilleri ayrı, gelenekleri bir olan doğu, Hatay ve Mardin Türkleri de öylece Türktürler. Bir ulus kültürünü ne kadar değiştirirse değiştirsin, geleneklerini yitirmedikçe ulusluğunu da yitirmez. Bu anlayışın aksi doğrudur: Kültürleri bir olan İngilizler ile Amerikalılar, Ruslarla Polonyalılar gelenekleri ayrı olduğu için ayrı uluslardır.

İç yaşayış bakımından normal olan uluslarda, bütün halk hem gelenekçidir, hem de kültürçüdür. Ulusların hastalanması, kültür dedğimiz değer yargılarının zayıflaması ile başlar.

Ulusların geleneklerinden kopması ise, soysuzluğa kadar varır ve ölümle sona erer. Ulusların sağlığı da, hastalığı da dininde, dilinde, sanatında belirir. Ulusların kalkınması, şahlanması da bu üç ana kuvvetle olur: Din, dil, sanat. Peki ama, biz bu şartları taşıyan pek kuvvetli bir ulus değil miyiz?

Türkiye, nüfusunu artırıp endüstrileşme yoluna girmiş bir ülkedir. Ancak, yine de kalkınmıyor! Niçin? Çünkü, tekrar ediyoruz, kalkınma işi sanıldığı gibi yalnız bir endüstri işi, bir ekonomi işi değil, herşeyden önce bir iç işi, bütün bir varlık işidir, bütün bir varlık olarak ileri atılacak, güçlükleri yenecek olan bir ulus işidir.

Türkiye'nin kalkınması için alınacak ilk tedbir, aydınla halkı, gelenek birliğine kavuştur-maktır.

Boğaziçi Üniversitesi

Arşiv ve Dokümantasyon Merkezi

Kişisel Arşivlerle İstanbul'da Bilim, Kültür ve Eğitim Tarihi

Ismayıl Hakkı Baltacıoğlu Koleksiyonu

BLTWRT0200807